

стійкості об'єктів критичної інфраструктури з I та II категорій критичності, включаючи створення резервів необхідних ресурсів для реагування на кризові ситуації та ліквідації їх наслідків на об'єктах критичної інфраструктури (крім інформації про використання коштів на закупівлі товарів, робіт та послуг, про ціну товарів, робіт, послуг, проектною документації, кошторисів, матеріальних ресурсів, необхідних для ремонту, будівництва об'єктів критичної інфраструктури), а також інформація про здійснення закупівель за закритими закупівлями відповідно до вимог Закону України «Про оборонні закупівлі»; й) про інші засоби, форми і методи охорони державної таємниці.

В літературі існує думка, що законодавче визначення предмету шпигунства має охоплювати як відомості, які становлять державну таємницю, так і відомості, які не становлять державної таємниці, але збираються на замовлення іноземної держави, іноземної організації або їх представників для використання на шкоду національній безпеці, у зв'язку з чим пропонується внести відповідні зміни до ст. 114 КК з метою уточнення предмету кримінального правопорушення [3, с. 88].

Отже, питання про предмет державної зради є таким, що активно обговорюється в наукових колах і потребує подальшого вдосконалення.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

2. Про державну таємницю : Закон України від 21.01.1994 р. № 3855-ХІІ URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12#top>

3. Сергієвський С.К. Кримінальна відповідальність за державну зраду : дис. ... к.ю.н. : 12.00.08. Харків, 2021. 205 с.

Голодников Данило Романович,
здобувач науково-дослідної лабораторії
з проблем протидії злочинності
Національної академії внутрішніх справ

ОБОВ'ЯЗКОВІ ОЗНАКИ СУБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ВЧИНЕННЯ ЯКОГО ПЕРЕДБАЧЕНО СТ. 365-2 КК УКРАЇНИ

Стаття 365-2 «Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги» Кримінального кодексу України встановлює кримінальну відповідальність за зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги. Кваліфікація цього кримінального правопорушення значною мірою залежить від правильного встановлення його суб'єктивних ознак, зокрема, суб'єкта та суб'єктивної сторони. Чітке розуміння цих елементів є необхідною передумовою для правильної кваліфікації діяння та забезпечення принципу індивідуалізації кримінальної відповідальності.

Обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони є вина, тобто внутрішнє ставлення особи до вчинюваного діяння та його наслідків. Вина осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення у сфері публічних послуг, має комплексний характер і поєднує правові, психологічні та соціальні особливості. Її специфіка полягає у поєднанні службових обов'язків із особистими інтересами, що створює підґрунтя для вчинення зловживань та корупційних проявів. Отже, вина згаданих осіб відрізняється від вини осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення загальнокримінальної спрямованості тим, що формується у контексті професійних обов'язків.

Кримінальне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 365-2 КК України, вчиняється лише з прямим умислом. Це означає, що особа усвідомлює суспільно небезпечний характер свого діяння, вчинене шляхом зловживання наданими їй повноваженнями, передбачає його суспільно небезпечні наслідки і бажає їх настання, а не просто допускає таку можливість. Тобто службова особа усвідомлює, що вона наділена певними повноваженнями у сфері надання публічних послуг, які використовує всупереч їх призначенню. При цьому чітко розуміє, що вона неправомірно використовує свої повноваження, а її дії завдають або можуть завдати істотної шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян. Усвідомлення особою того, що її дії спричиняють або можуть спричинити істотну шкоду охоронюваним законом правам або інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам юридичних осіб є невід'ємною складовою прямого умислу. Тому ми погоджуємось із тим, що кримінально-правовій оцінці підлягає і вольове ставлення особи до наслідків, які настають в результаті такого зловживання, вчиненого з відповідною метою. Адже таке відношення може характеризуватись як бажання настання суспільно небезпечних наслідків, так і небажанням, однак свідомим допущенням їх настання, або байдужим до них ставленням [1, с. 125].

Викладене вище підтверджує, що зазначене діяння характеризується підвищеною суспільною небезпечністю, що обумовлене можливостями, що надає особливий службовий статус у реалізації власної мети – одержання вигоди для себе або третіх осіб.

Необережна форма вини у зловживанні повноваженнями особами, які надають публічні послуги виключається, адже склад кримінального правопорушення вимагає безпосередньо зловживання – тобто активної дії у формі свідомого використання своїх повноважень не за призначенням.

Отже, особливістю вини осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення у сфері публічних послуг, є її тісний зв'язок з професійними обов'язками, спеціальним статусом суб'єкта та його корисливими мотивами. Це робить такі правопорушення особливо небезпечними для суспільства, оскільки вони підривають принципи законності та довіру громадян до державних інституцій. Правильне

встановлення ознак суб'єктивної сторони кримінального правопорушення, передбаченого ст. 365-2 КК України, вимагає ретельного аналізу фактичних обставин справи, врахування специфіки професійної діяльності особи та комплексної оцінки всіх доказів.

Наступною обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони досліджуваного правопорушення є спеціальна мета – отримання неправомірної вигоди для себе чи іншої фізичної або юридичної особи. Неправомірна вигода може виявлятися як у формі матеріальних благ (наприклад, грошові кошти, цінні папери, майно тощо), так і у формі нематеріальних переваг (зокрема, пільги, преференції тощо), вигоди чи послуг нематеріального характеру. При цьому неважливо, чи була фактично отримана вигода – достатньо того, щоб особа вчинила зловживання з наміром її отримати.

Необхідною умовою забезпечення принципів законності та справедливості у кримінальному праві є загальна єдність підходів до тлумачення суб'єктивних ознак складу досліджуваного правопорушення, чому сприятиме подальший розвиток практики судових розглядів цієї категорії справ.

Список використаних джерел

1. Бабанли Р.Ш., Оніщук О.М. Суб'єктивні ознаки злочину, який полягає у зловживанні нотаріусом своїми повноваженнями (ст. 365-2 КК). Часопис цивільного і кримінального судочинства. 2013. № 2 (11). С. 118-127.

Горбуліч Юрій Юрійович,

*студент Маріупольського
державного університету*

Науковий керівник:

Політова Анна Сергіївна,

*доцент кафедри права Маріупольського
державного університету, кандидат
юридичних наук, доцент*

ПРОТИДІІ ФІШИНГУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ

В умовах повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України, наша держава веде боротьбу не тільки із зовнішнім ворогом, відстоюючи свій суверенітет, територіальну цілісність, а й таким явищами як корупція, кіберзагрози. Особливої актуальності набуває й шахрайство в Інтернеті.

Як відзначає І. М. Чекмарьова, «шахрайство в Інтернеті стало особливо актуальним в умовах пандемії коронавірусу та російсько-української війни з кількох причин: по-перше, зростання використання Інтернету: у зв'язку з обмеженнями під час воєнного стану і карантинними заходами, люди стали активніше користуватися